

Sygn. akt: III AUa 361/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 grudnia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Jacek Zajązkowski

Sędziowie: SSA Jolanta Wolska

SSA Dorota Rzeźniowiecka (spr.)

Protokolant: st.sekr.sądowy Patrycja Stasiak

po rozpoznaniu w dniu 30 grudnia 2014 r. w Łodzi

sprawy **G. Z.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddziałowi w Ł.**

o wysokość emerytury,

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 18 grudnia 2013 r., sygn. akt: VIII U 5787/13;

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 361/14

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 18 grudnia 2013 r. Sąd Okręgowy w Łodzi zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddziału w Ł. z dnia 1 sierpnia 2013 r. i przyznał G. Z. prawo do przeliczenia emerytury, do której prawo zostało ustalone decyzją z dnia 29 lipca 2003 r. oraz decyzją z dnia 1 czerwca 2010 r. w trybie art. 26 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Wydając zaskarżony wyrok sąd pierwszej instancji za podstawę orzeczenia przyjął następujące ustalenia faktyczne:

G. Z., urodzona (...), ma wykształcenie wyższe, z zawodu jest inżynierem włókiennikiem. W okresie od 7 maja 2003 r. do 22 sierpnia 2003 r. wnioskodawczyni pobierała oświadczenie przedemerytalne. W dniu 16 lipca 2003 r. wnioskodawczyni złożyła wniosek o przyznanie prawa do emerytury.

Decyzją z dnia 29 lipca 2003 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. przyznał wnioskodawczyni prawo do emerytury od dnia 21 sierpnia 2003 r., to jest od osiągnięcia wieku emerytalnego wynoszącego 55 lat, przyjmując do ustalenia podstawy wymiaru emerytury dochód stanowiący podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z 10 lat kalendarzowych, to jest lat 1983 – 1992, ze wskaźnikiem wysokości podstawy wymiaru wyniósł 95,61 %. Do

ustalenia wysokości emerytury ZUS uwzględnił 30 lat i 9 miesięcy okresów składkowych oraz 5 lat i 6 miesięcy okresów nieskładkowych, zastosowana kwota bazowa wyniosła 1.862,62 zł.

Decyzją z dnia 7 lipca 2006 r. ZUS wstrzymał wypłatę emerytury w związku z przyznaniem wnioskodawczyni prawa do renty rodzinnej, po śmierci męża od dnia 9 czerwca 2006 r.

Wnioskodawczyni od dnia 1 marca 2007 r. jest zatrudniona w (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w wymiarze $\frac{3}{4}$ etatu i pozostaje w zatrudnieniu na stanowisku technolog laborant.

Decyzją z dnia 3 sierpnia 2010 r. ZUS przyznał wnioskodawczyni prawo do emerytury od dnia 1 czerwca 2010 r. przyjmując do ustalenia podstawy wymiaru emerytury dochód stanowiący podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 lat kalendarzowych 1983 - 1992, ze wskaźnikiem wysokości podstawy wymiaru 95,61 %. Do ustalenia wysokości emerytury ZUS uwzględnił 34 lata i 1 miesiąc okresów składkowych oraz 5 lat i 6 miesięcy okresów nieskładkowych, zastosowana kwota bazowa wyniosła 1.862,62 zł. ZUS zawiesił wypłatę emerytury z powodu zbiegu prawa do więcej niż jednego świadczenia.

W dniu 17 lipca 2013 r. wnioskodawczyni złożyła na formularzu wniosku o emeryturę, wniosek o przeliczenie świadczenia.

W załatwieniu tego wniosku ZUS wydał decyzję z dnia 1 sierpnia 2013 r., którą odmówił G. Z. prawa do emerytury. W uzasadnieniu ZUS wskazał, że zgodnie z art. 55 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ubezpieczonemu spełniającemu warunki do uzyskania emerytury na podstawie art. 27, który kontynuował ubezpieczenia emerytalne i rentowe po osiągnięciu przewidzianego w tym przepisie wieku emerytalnego i wystąpił z wnioskiem o przyznanie emerytury po dniu 31 grudnia 2008 r., może być obliczona emerytura na podstawie art. 26, jeżeli jest wyższa od obliczonej zgodnie z art. 53. Ponieważ decyzją z dnia 3 sierpnia 2010 r. przyznano wnioskodawczyni świadczenie po osiągnięciu wieku 60 lat organ rentowy stwierdził brak podstaw do przyznania emerytury i ustalenia jej wysokości zgodnie z cytowanymi przepisami.

W konsekwencji powyższych ustaleń Sąd Okręgowy stwierdził, że odwołanie wnioskodawczyni zasługiwało na uwzględnienie. Po przywołaniu treści przepisów art. 26, art. 55, art. 53 i art. 21 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a także stanowiska wyrażonego w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 4 lipca 2013 r. sygn. II UZP 4/13, stwierdził, że zawarta w art. 55 ustawy przesłanka kontynuowania ubezpieczenia do dnia zgłoszenia wniosku o emeryturę w powszechnym wieku emerytalnym mogłaby zostać spełniona także w sytuacji gdyby wniosek o emeryturę został złożony przed osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego. Stwierdził nadto, że z przepisu tego nie wynika, aby wniosek o emeryturę w powszechnym wieku musiał być pierwszym wnioskiem o świadczenie. Zważywszy, że taki sposób wyliczania emerytury zaczął obowiązywać dopiero od 1 stycznia 2009 r. Sąd stwierdził, że warunek kontynuowania ubezpieczenia i wystąpienia z wnioskiem po 31 grudnia 2008 r., miał umożliwić wyliczenie emerytury w tzw. formule zdefiniowanej składki, której podstawę wymiaru stanowi suma składek składanych na indywidualnym koncie ubezpieczonego. Po przywołaniu orzecznictwa Sądu Najwyższego, w tym wyrok z dnia 20 stycznia 2005 r. sygn. I UK 120/04. w którym wskazano, że prawo do emerytury z tytułu osiągnięcia wieku emerytalnego nie jest tożsame przedmiotowo z prawem do emerytury z tytułu osiągnięcia wieku wynoszącego 55 lat, z uwagi na to, że tak podstawy prawne tych roszczeń jak i przesłanki nabycia prawa są różne, a zatem są to dwa odrębne świadczenia emerytalne w rozumieniu art. 95 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, sąd I instancji skonstatował, że na emeryturę można przechodzić kilka razy. W sytuacji gdy dopuszczalne jest kilkakrotne przechodzenie na emeryturę, byłoby niezbędne zaznaczenie w art. 55 ustawy o emeryturach i rentach, że wyliczenie emerytury w powszechnym wieku emerytalnym możliwe byłoby tylko wówczas gdyby był to pierwszy wniosek o emeryturę (nabycie statusu emeryta). Jak zauważył Sąd Okręgowy takiego zastrzeżenia z treści tego przepisu nie można wywnioskować, co oznacza, że ubezpieczony urodzony przed dniem 1 stycznia 1949 r., który osiągnął powszechny wiek emerytalny, kontynuował ubezpieczenie i wystąpił o emeryturę dopiero po dniu 31 grudnia 2008 r., może złożyć wniosek o wyliczenie tego świadczenia niezależnie od tego, czy wcześniej złożył wniosek o emeryturę w niższym wieku emerytalnym lub o emeryturę wcześniejszą. Sąd stwierdził,

że przepis art. 55 umożliwiając ubezpieczonym urodzonym przed 1 stycznia 1949 r. wyliczenie emerytury w wieku powszechnym według jej art. 26, "zrównuje" w pewnym sensie sytuacje tych osób (urodzonych przed 1 stycznia 1949 r.) z sytuacją osób urodzonych po 31 grudnia 1948 r., które (jeśli nabyły prawo do emerytury w niższym wieku emerytalnym albo do tzw. emerytury wcześniejszej) mogą, osiągając powszechny wiek emerytalny złożyć wniosek o ustalenie prawa do emerytury w powszechnym wieku emerytalnym wyliczanej według art. 24 ustawy emerytalnej. W rezultacie powyższych rozważań Sąd Okręgowy stwierdził, że decyzja organu rentowego odmawiająca ubezpieczonej przeliczenia emerytury na podstawie art. 26 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych jest nieprawidłowa.

Powyższy wyrok zaskarżył apelacją organ rentowy w całości zarzucając naruszenie prawa materialnego, to jest art. 55 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez przyjęcie, że wnioskodawczyni, której prawo do emerytury zostało ustalone decyzją z dnia 29 lipca 2003 r. oraz decyzją z dnia 1 czerwca 2010 r. (to jest na starych zasadach), ma prawo do przeliczenia emerytury według nowych zasad tj. w trybie art. 26 tej ustawy.

Wskazując na powyższe organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania od decyzji z dnia 1 sierpnia 2013 r., ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu apelacji organ rentowy zakwestionował zaprezentowaną przez Sąd Okręgowy wykładnię art. 55 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Zdaniem organu rentowego przepis art. 55 nie dotyczy osób pobierających emeryturę (czyli wprost emerytów, którzy wnioski o świadczenie złożyli przed 31 grudnia 2008 r. lub po tej dacie), ale ubezpieczonych, którzy spełniają warunki do uzyskania emerytury na podstawie art. 27 ustawy, czyli są urodzeni przed dniem 1 stycznia 1949 r., którzy ukończyli powszechny wiek emerytalny i posiadają wymagany przepisem staż ubezpieczeniowy - odpowiedni okres składkowy i nieskładkowy. Wyłącznie dla takich osób tj. spełniających warunki do emerytury w powyższym trybie, wysokość emerytury może być ustalona według nowych zasad, o ile kontynuowali ubezpieczenia emerytalne i rentowe po osiągnięciu wieku 60 lat - kobieta oraz wystąpiły z wnioskiem o świadczenie, po raz pierwszy, po dniu 31 grudnia 2008 r., a wysokość ustalonej w ten sposób emerytury jest wyższa od ustalonej. Zdaniem organu rentowego, gdyby intencją ustawodawcy było to, aby osoby pobierające emeryturę ustalone na starych zasadach mogły wnosić we wskazanym trybie roszczenia o emeryturę obliczane na podstawie art. 26 ustawy, to wynikałoby to wprost z przepisu. Tymczasem ani art. 55 ani jakikolwiek inny przepis w ustawie nie daje możliwości wnoszenia wniosku o przyznanie kolejnej emerytury i to ustalonej według nowych zasad. W podsumowaniu skarżący stwierdził, że art. 55 ustawy nie ma zastosowania do wnioskodawczyni, która ma już ustalone prawo do emerytury po osiągnięciu 60 roku życia na mocy decyzji z dnia 3 sierpnia 2010 r.

W odpowiedzi na apelację organu rentowego ubezpieczona wносиła o jej oddalenie.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego jest bezzasadna i jako taka podlega oddaleniu.

W sprawie nie ma sporu co do ustaleń faktycznych. Wobec czego ustalenia faktyczne, poczynione przez sąd pierwszej instancji należy podzielić i przyjąć za podstawę orzekania na etapie postępowania apelacyjnego. Spór w sprawie sprowadza się wyłącznie do wykładni przepisów prawa materialnego, a mianowicie treści art. 55 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., poz. 1440, z późn. zm.). Zgodnie z treścią cytowanego przepisu ubezpieczonemu spełniającemu warunki do uzyskania emerytury na podstawie art. 27, który kontynuował ubezpieczenia emerytalne i rentowe po osiągnięciu przewidzianego w tym przepisie wieku emerytalnego i wystąpił z wnioskiem o przyznanie emerytury po dniu 31 grudnia 2008 r., może być obliczona emerytura na podstawie art. 26, jeżeli jest wyższa od obliczonej zgodnie z art. 53.

Sąd Apelacyjny nie podziela wskazanego w apelacji stanowiska organu rentowego, zgodnie z którym warunkiem obliczenia emerytury na zasadach określonych w art. 55 ustawy emerytalnej jest wystąpienie z wnioskiem o emeryturę po raz pierwszy po ukończeniu wieku przewidzianego w art. 27 ustawy (wynoszącego 60 lat w przypadku kobiet)

i kontynuowanie zatrudnienia. Za nietrafną należy uznać konstatację organu rentowego, że wyłącznie osobom spełniającym przewidziane w art. 27 warunki przyznania prawa do emerytury, nie zaś takim którym prawo do tego świadczenia zostało już wcześniej ustalone, przysługuje przewidziane w art. 55 prawo obliczenia emerytury według zasad określonych w art. 26.

Wątpliwości powstałe na tle stosowania art. 55 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych zostały rozstrzygnięte w orzecznictwie Sądu Najwyższego przez stwierdzenie, że ustanawia on uprawnienie do przeliczenia emerytury ustawowej przez ubezpieczonych urodzonych przed dniem 31 grudnia 1948 r., którzy po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego kontynuowali ubezpieczenie i wystąpili o emeryturę po dniu 31 grudnia 2008 r. niezależnie od tego, czy wcześniej złożyli wniosek o emeryturę w niższym wieku emerytalnym lub o emeryturę wcześniejszą (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 4 lipca 2013 r., sygn. II UZP 4/13, LEX nr 1342169). Sąd Najwyższy uznał także, że emeryt pobierający emeryturę przyznaną i obliczoną niezgodnie z wnioskiem emerytalnym (wadliwie) na podstawie dotychczasowych zasad (art. 27 w związku z art. 53 ustawy o emeryturach i rentach) nie traci prawa do ustalenia korzystniejszej wysokości emerytury "kapitałowej" (art. 26 w związku z art. 55 tej ustawy), jeżeli kontynuował ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz gdy z wnioskiem o przyznanie tej emerytury wystąpił po dniu 31 grudnia 2008 r. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 września 2013 r., II UK 23/13, opubl. OSNP 2014 Nr 6, poz. 85, LEX nr 1474928). Z motywów orzeczenia z dnia 4 września 2013 r. sygn. II UK 23/13 wynika, że także emeryt, który po ustaleniu i pobraniu emerytury był osobą czynną zawodowo i z tego tytułu kontynuował obowiązkowe ubezpieczenia emerytalne i rentowe, zachował status ubezpieczonego spełniającego warunki do uzyskania najkorzystniejszego wymiaru należnego mu świadczenia emerytalnego, w tym do jego obliczenia metodą "kapitałową", jeżeli emerytura obliczona według nowych zasad na podstawie art. 26, jest wyższa od obliczonej zgodnie z art. 53 ustawy emerytalnej, o ile spełnił warunki wymagane w art. 55 tej ustawy, w tym złożył wniosek emerytalny po dniu 31 grudnia 2008 r. To stanowisko zostało sformułowane wobec emeryta, który pobierał emeryturę przyznaną i obliczoną wadliwie, niezgodnie z wnioskiem o jej przyznanie "w najkorzystniejszym wariantcie". W takim wypadku emeryt - w ocenie Sądu Najwyższego - nie utracił prawa do obliczenia korzystniejszej wysokości emerytury na podstawie art. 26, jeżeli kontynuował ubezpieczenia emerytalne i rentowe, skoro już w pierwszym wniosku o emeryturę złożonym po dniu 31 grudnia 2008 r. domagał się jej przyznania "w najkorzystniejszym wariantcie", obejmującym obliczenie na podstawie art. 55 ustawy.

Przedstawione orzeczenia wskazują na kierowanie się przy wykładni art. 55 ustawy brzmieniem przepisu, z dostrzeżeniem, że nie wynika z niego, by wniosek o emeryturę w powszechnym wieku musiał być pierwszym wnioskiem o świadczenie. Traktuje się także zawartą w nim regulację jako uprawnienie do przeliczenia emerytury przyznanej i wypłacanej na podstawie art. 27 ustawy przez wszystkich ubezpieczonych, którzy nadal, po uzyskaniu statusu emeryta, opłacają składki na ubezpieczenie społeczne emerytalne i rentowe, przez co pomnażają swoje konto. Podzielając ten pogląd, należało zaaprobować stanowisko Sądu Okręgowego, że nie jest kwestionowana w orzecznictwie możliwość kilkakrotnego uzyskiwania prawa do emerytury, lecz tylko wówczas, gdy każdorazowo inne przesłanki będą decydowały o ziszczeniu się ryzyka emerytalnego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2005 r., sygn. I UK 120/04, OSNP 2005 Nr 16, poz. 257, LEX nr 153643). W kontekście rozpoznawanej sprawy przywołać należy także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 września 2014 r. sygn. I UK 27/14 (opubl. LEX nr 1537287), w którym wprost stwierdzono, że w art. 55 chodzi nie o przyznanie, lecz o obliczenie według innych zasad emerytury już nabytej po spełnieniu warunków z art. 27 ustawy i przyznanej na wniosek złożony po dniu wskazanym w tym przepisie. W przepisie tym, jak podkreślił Sąd Najwyższy, wyraźnie stanowi się o możliwości obliczenia emerytury na podstawie art. 26, czyli emerytury przyznanej na wniosek zgłoszony po dniu 31 grudnia 2008r., po spełnieniu warunków określonych w art. 27 ustawy. Według Sądu Najwyższego, nie jest możliwa utrata uprawnienia do zweryfikowania wysokości długoterminowych świadczeń emerytalnych ustalonych w deklaratoryjnych decyzjach emerytalnych, więc emerytura może być wyliczona równolegle według zasad ustalonych w art. 53 w związku z art. 27 i według nowych zasad wynikających z art. 26 w związku z art. 55.

W świetle wymienionych orzeczeń Sądu Najwyższego przedstawiony kierunek wykładni przepisu art. 55 ustawy emerytalnej uznać należy za ugruntowany. W niniejszej sprawie oznacza to, że skoro G. Z. kontynuowała ubezpieczenia

emerytalne i rentowe oraz spełniała warunki, o których mowa w art. 55 ustawy, w tym złożyła wniosek o przyznanie emerytury na podstawie art. 27 ustawy po dniu 31 grudnia 2008 r., to zasadnie zatem Sąd Okręgowy uznał, że spełnia ona warunki z art. 55 ustawy emerytalnej do wystąpienia z wnioskiem o obliczenia emerytury na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej. Za niezasadne zatem uznać należało apelacyjny zarzut naruszenia art. 55 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 385 k.p.c., apelację organu rentowego oddalił jako pozbawioną uzasadnionych podstaw.

Przewodniczący: Sędziowie: